

Kamil WEBER
Uniwersytet Opolski

WPŁYW IDEOLOGII *JUCHE* NA POLITYKĘ KOREAŃSKIEJ REPUBLIKI LUDOWO- DEMOKRATYCZNEJ

Abstrakt:

Korea Północna staje się jednym z najważniejszych podmiotów współczesnych stosunków międzynarodowych nie tylko w regionie Azji Wschodniej, ale też w skali globalnej. Wpływ na to mają przede wszystkim dwa czynniki. Pierwszy to stopień militaryzacji tego państwa i niepokój jaki te zjawisko budzi wśród przedstawicieli społeczności międzynarodowej. Drugi aspekt to fakt, że w tym regionie świata krzyżują się obecnie interesy największych mocarstw. Analizując problematykę północnokoreańską bardzo często hasłowo wspomina się o oficjalnej ideologii państwowej – Juche. Wielu analityków powątpiewa jednak w jej realne znaczenie dla światopoglądu mieszkańców KRLD i jej wpływie na politykę tego państwa. Trudno też znaleźć dokładne wyjaśnienie jej założeń. Artykuł ten przedstawia zatem źródła jej pochodzenia i przesłanie oraz potencjalny wpływ na współczesne oblicze kraju Kim Jong-una. Wydaje się, że wykorzystując tezy nacjonalistyczne może ona rzeczywiście mieć spore znaczenie i z jednej strony umacniać obecny reżim, z drugiej zaś utrudniać bardziej pozytywne postrzeganie świata zewnętrznego przez Koreańczyków z Północy.

Słowa kluczowe: Korea Północna, *Juche*, ideologia.

Wstęp

Przeglądając literaturę dotyczącą Korei Północnej – niezależnie od tego, czy są to dzieła północnokoreańskie czy też autorów zachodnich – pojęcie *Juche* pojawia się niezwykle często. Tej oficjalnej ideologii¹ państwowej przypisuje się decydujący wpływ na kreowanie polityki tego kraju, jak też umacnianie świadomości narodowej obywateli. Już w preambule konstytucji Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej (KRLD) można znaleźć zapis mówiący, że

¹ *Juche* w literaturze bywa zamiennie określana jako ideologia, filozofia czy też idea. Wydaje się, że pomimo wyjaśnienia jej filozoficznych przesłanek, głównie w dziełach Kim Jong-ila, pierwsze pojęcie jest najbardziej adekwatne. Wyraża ona bowiem cele narodu północnokoreańskiego i określa metody ich osiągnięcia, ukazując przy tym jego specyfikę.

twórca *Juche* – Kim Il-sung, właśnie w oparciu o nią zbudował niezależne państwo w dziedzinie polityki, ekonomii, kultury i wojskowości². We wszelkich północnokoreańskich źródłach, tak jak w przypadku konstytucji, odniesienia do państwowej ideologii najczęściej nie zawierają jednak jej myśli przewodnich i konkretnego przesłania, a jedynie hasłowo wspominają o jej domniemanym ogromnym znaczeniu. Wybitny koreanista Brian Reynolds Myers stwierdził, że Koreańczycy z Północy nawet jeśli czytają o *Juche*, zawsze mają wrażenie, że jej meritum musi znajdować się w innym dziele. Autor ten nazywa ją nawet fałszywą doktryną, negując jej znaczenie. Dla wielu obywateli tego państwa, przedstawienie założeń *Juche* w istocie mogłoby sprawić spore trudności (Myers 2011). Należy natomiast zauważyć, że przykładowo południowokoreański historyk Dae Sook-suh twierdził, że *Juche* nie jest filozoficznym rozwinięciem abstrakcyjnej idei, ale jest mocno zakorzeniona w narodzie północnokoreańskim³. Często wydaje się jednak, że jej przełożenie na rzeczywiste działania władz Korei Północnej i sytuację tamtejszego społeczeństwa bywa nikle. Należy wobec tego zdefiniować pochodzenie oraz przesłanie tej ideologii – głównie na podstawie literatury północnokoreańskiej – oraz zastanowić się, jak przekładała się ona na stosunki społeczno-polityczne oraz gospodarkę KRLD. Jeśli wpływ *Juche* w tym zakresie byłby ograniczony, mogłoby to oznaczać, że w rzeczywistości inna ideologia ma w tym państwie kluczowe znaczenie.

Źródła ideologii *Juche*

Istnieje kilka teorii odnośnie przyczyn powstania ideologii *Juche*. Według niektórych badaczy istotne znaczenie miały bolesne doświadczenia historyczne narodu koreańskiego. Z powodu niekorzystnego położenia geopolitycznego w pobliżu dwóch zagrażających bezpieczeństwu sąsiadów – Chin i Japonii – Koreańczycy przez wieki doświadczali wojen i agresji z ich strony (Dziak 2009). Po raz pierwszy Korea stała się ofiarą tej rywalizacji pod koniec XVI wieku. Japończycy wkroczyli wtedy na Półwysep Koreański i traktowali te tereny jako zaplecze dla armii zmierzającej na podbój Chin. Trwające kilka lat walki spowodowały spore zniszczenia i zubożenie koreańskiego społeczeństwa. Wojska japońskie na wielką skalę grabiły tamtejszą ludność. Rabowano nie tylko żywność, ale też dzieła sztuki i ówczesne wynalazki. Dodatkowo na skutek działań zbrojnych odlegiem leżały znaczące połacie ziemi uprawnej, przez co do skarbu państwa nie odprowadzano podatków. Powszechne było także wprowadzanie do Japonii koreańskich fachowców z różnych dziedzin (Rurarz

² *North Korean Constitution*, www.asiamatters.blogspot.com/2009/10/north-korean-constitution-april-2009.html, 3.12.2018.

³ U.S. Library of Congress, *Government*, www.countrystudies.us/north-korea/55.html, 28.11.2018.

2009). Po zakończeniu walk, Korei bardzo trudno było się odbudować, gdyż już w kolejnym stuleciu spustoszenie na półwyspie spowodowały najazdy Mandżurów. Opanowali oni wtedy Koreę, a władcy z dynastii Yi stali się wasalami chińskiego cesarza z dynastii mandżurskiej (Gordon 2010). Wpływy chińskie były jednak w pewnym stopniu tolerowane przez Koreańczyków, natomiast stosunek do działań Japończyków był zupełnie odmienny. Po przegranej Chin w wojnie z Japonią w latach 1894-1895, Półwysep Koreański znalazł się w strefie wpływów cesarza Mutsuhito (Smalec 2014). Ważny w kontekście narastania wrogości wobec Japonii był zwłaszcza okres okupacji zapoczątkowany w 1910 roku. Podczas jej trwania Koreańczycy doznawali wielu cierpień i prześladowań. Zdaniem niektórych autorów można mówić wręcz o polityce eksterminacji ze strony japońskich okupantów. Społeczeństwo koreańskie było wykorzystywane niemal do niewolniczej pracy i często zmuszane wręcz do okradania ich własnego kraju. W tym kontekście można wspomnieć chociażby zapoczątkowany w 1911 r. wyrąb koreańskich lasów. W ciągu siedmiu lat od rozpoczęcia okupacji zlikwidowano też niemal 1/3 szkół uznając, że prostej sile roboczej nie jest potrzebna umiejętność czytania i pisania (Rurarz 2009). Ludność zmuszano ponadto do przyjmowania japońskich imion i obcinania tradycyjnych koreańskich warkoczy noszonych przez mężczyzn (Demick 2011). Represje ze strony okupanta doprowadziły do masowych protestów wiosną 1919 r., które zostały krwawo stłumione. Śmierć poniosło ponad 7500 osób, a ponad 16 tys. zostało rannych. Po tych wydarzeniach generalnym gubernatorem został Saito Minoru, a kolejna dekada przyniosła pewien wzrost swobód dla Koreańczyków. Pomimo tego, nadal był to okres umacniania japońskiej władzy nad półwyspem oraz wzmożonego infiltrowania środowisk niepodległościowych. W latach 30-tych XX w., kiedy narastał japoński militarizm, sytuacja znów uległa pogorszeniu, czego przykładem było m.in. eliminowanie języka koreańskiego z życia publicznego oraz narzucanie obowiązku uczestniczenia w shintoistycznych obrzędach. Wykorzystywanie narodu koreańskiego osiągnęło swoje ekstremum w czasie II wojny światowej. Mężczyźni byli wtedy wcieleni do japońskiej armii, wiele kobiet zmuszano do prostytucji, a uczniów traktowano jako darmową siłę roboczą (Rurarz 2009). W dziełach Kim Jong-ila można spotkać się z opinią, że zasługą jego ojca, ale i całego jednoczącego się narodu było wyzwolenie się spod jarzma najeźdźców. Walka o wolność odbywała się w bardzo trudnych warunkach, mimo których udało się zbudować suwerenne państwo. Kiedy Kim Il-sung obejmował w 1948 r. władzę mógł zatem być zainteresowany wprowadzeniem ideologii, która pozwoliłaby uniknąć powtórzenia bolesnych doświadczeń⁴.

⁴ G. Lee, *The Political Philosophy of Juche*, s. 5, www.web.stanford.edu/group/sjeaa/journal3/korea1.pdf, 29.11.2018.

Według innych badaczy, kluczowe znaczenie w kwestii źródeł powstania *Juche*, miała chęć umocnienia przez Kim Il-sunga jego pozycji politycznej. Nie była ona bowiem zbyt stabilna po zakończeniu wojny koreańskiej w 1953 roku. Sytuację Kim Il-sunga dodatkowo komplikowała śmierć Józefa Stalina. Wcześniej północnokoreański przywódca cieszył się pełnym poparciem Związku Radzieckiego (Smalec 2014). Problematiczną dla Kim Il-sunga była zwłaszcza zapowiedź nowej polityki Nikity Chruszczowa, który objął stanowisko pierwszego sekretarza Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego. W 1956 r. na XX zjeździe partii wygłosił on referat potępiający wiele elementów epoki rządów J. Stalina, w tym zanegował budowanie kultu jednostki (Dziak 2000). Kim Il-sung potrzebował zatem nowego uzasadnienia dla dalszego umacniania systemu wodzowskiego (Smalec 2014). Pomocne w tym względzie miało być właśnie sformułowanie narodowej ideologii. Nasiliły się wtedy również działania wobec przeciwników z północnokoreańskiej sceny politycznej. Od 1958 r., po nieporozumieniach z przywództwem Chin i Związku Radzieckiego następowało usuwanie frakcji proradzieckiej i prochińskiej z szeregów partii rządzącej (Rurarz 2009). Poprzez upowszechnianie hasel o solidarności narodowej i jednoczeniu się pod rządami wodza, miał on przystąpić do tworzenia własnego kultu w umysłach obywateli. Jednocześnie zakazał, by w dyskursie politycznym przejawiały się inne ideologie polityczne (Byun 1991).

Źródła północnokoreańskie mówią z kolei, że podwalinami *Juche* stały się osobiste doświadczenia Kim Il-sunga, takie jak walka narodowowyzwoleńcza przeciwko wojskom japońskim⁵. Rzeczywiście w trakcie II wojny światowej brał on udział w zmaganiach zbrojnych. W 1940 r. wraz ze swoim oddziałem przeszedł do ZSRR. Został dowódcą 1-go batalionu w 88. Brygadzie Armii Radzieckiej w stopniu kapitana (Demick 2011). Powszechne są jednak informacje mówiące o tym, że rzeczywistym twórcą *Juche* był w głównej mierze Hwang Jang-yop – będący później najwyższym rangą uchodzącą z Korei Północnej (Kim 2010). Brian Reynolds Myers zauważa też, że Kim Il-sung był najslabiej wykształconym przywódcą w świecie socjalistycznym. Zakończył on edukację w wieku zaledwie 17 lat, co czyni wątpliwym twierdzenie, że był on zdolny do filozoficznego rozwijania marksizmu-leninizmu (Myers 2011). Wydaje się zatem, że powstanie *Juche* było motywowane wieloma aspektami. W okresie komplikowania się sytuacji międzynarodowej umożliwiła ona odcinanie się od niekorzystnych dla Kim Il-sunga trendów. Na gruncie wewnętrznym z kolei, podsycając nastroje nacjonalistyczne umożliwiła jednoczenie się narodu wokół osoby wodza. Osłabiało to również pozycję polityczną jego ewentualnych oponentów, tłumacząc deprecjonowanie opozycji dbaniem o dobro społeczeństwa i siłę kraju.

⁵ G. Lee, op. cit., s. 6.

Analiza przesłania Juche

Szeroki opis ideologii *Juche* można znaleźć w dziełach Kim Jong-ila – przywódcy KRLD w latach 1994-2011. W jego opinii, wyraża ona światopogląd zgodny z którym człowiek znajduje się w centrum uwagi. Ma to być idea przesiąknięta miłością do ludu i kraju, która naukowo uzasadnia, że każdy naród będąc odpowiedzialnym za własny los, powinien rozwijać współpracę z innymi na zasadach pełnej równości i dobrowolności⁶. Kim Jong-il przyznawał, że nawet tamtejsi badacze z dziedziny nauk społecznych prezentują błędne poglądy odnośnie *Juche*. Uważają ją bowiem za rozwinięcie marksistowskiego materializmu dialektycznego. Podstawy *Juche* nie stanowi jednak rozwinięcie wspomnianej doktryny, a jego zdaniem jest ona samoistną filozofią, kompleksem rozwiniętych i usystematyzowanych własnych twierdzeń. *Juche* nawiązuje do marksizmu, ale według Kim Jong-ila jest to filozofia doskonalsza. Marksizm za swoje najważniejsze zadanie stawiał analizę istoty świata materialnego i ogólnych prawidłowości jego ruchu. *Juche* natomiast ma przede wszystkim wyjaśniać kluczowe czynniki kształtujące każdego człowieka⁷. Zdaniem Kim Il-sunga, Karol Marks mylił się, gdyż to nie materia, a człowiek i jego duch są kluczem do nastania zmian rewolucyjnych. Stąd wzięło się pojęcie „gospodarz ciała”, czyli z języka koreańskiego – *ju* – „gospodarz” oraz *che* – „ciało”. Zgodnie z tym założeniem, to Koreańczycy mieli być gospodarzami własnej rewolucji (Burdelski 2004). Termin *Juche* tłumaczony jest także jako kierowanie własnym losem, co miało się objawiać prowadzeniem polityki samowystarczalności (Morillot, Malovic 2008).

Ideologia ta bierze co prawda za swoją podstawę uznanie materializmu dialektycznego, ale zdaniem Kim Jong-ila materializm dialektyczny charakteryzuje ograniczoność i niedojrzałość. Człowiek bowiem w zasadniczy sposób różni się od innych form materialnego bytu. Jako władca świata i jego przeobraziiciel, odgrywa on pierwszorzędną rolę. Kim Jong-il uważał, że *Juche* jako pierwsza w naukowy sposób przedstawiła człowieka w roli najdoskonalszej i najsilniejszej istoty. Zgodnie z postulowanymi w niej założeniami, jeśli człowiek jest gospodarzem wszystkiego, to ma prawo o wszystkim decydować. Świat jest zatem przez człowieka rządzony i przeobrażany. Według *Juche*, jeśli uznać świat za twór Boga to nigdy nie dojdzie się do przekonania, że człowiek jest uprawniony, by nim zarządzać. Jako samodzielna i świadoma istota społeczna jest w pełni zdolny do twórczego działania. Ideologia ta odrzuca zatem poglądy opierające się na metafizyce.

⁶ J.-i. Kim, Zachować charakter oparty na ideach Dżucze i narodową specyfikę w rewolucji i budowaniu nowego społeczeństwa, s. 8-9,

www.krld.pl/krld/biblio/kimdzongil/zachowac.pdf, 28.11.2018.

⁷ Idem, Filozofia Juche – samoistna filozofia rewolucji, s. 2-3.

www.krld.pl/krld/biblio/kimdzongil/dzuczesamoistna.pdf, 2.12.2018.

Juche odnosi się także do kształtowania się społeczeństw. Zgodnie z jej przesłaniem, rozwój społeczeństwa to proces zależny od trzech warunków – wzrostu samodzielności, zdolności do twórczego działania i świadomości mas ludowych. W opinii Kim Jong-ila, filozofia marksistowska definiowała istotę człowieka jako całokształt stosunków społecznych, ale nie podała prawidłowego wyjaśnienia szczególnych właściwości cechujących samego człowieka. Według *Juche*, człowiek żyje i działa rozporządzając wspomnianą samodzielnością, zdolnością do twórczego myślenia i świadomością, które nie istnieją u żadnych innych przedstawicieli żywej materii. Jako istota społeczna stanowi przy tym część kolektywu. Zgodnie z tą ideologią, ludzie pracują w celu przeobrażenia przyrody, aby sprawować władzę nad światem materialnym i modyfikować go. Zmieniając przyrodę człowiek tworzy dobra materialne oraz warunki życiowe. Proces ten ma na celu zaspokojenie społecznych potrzeb ludzi i może się dokonywać tylko przez współdziałanie. Przyrodę i społeczeństwo przeobraża jednak jedynie człowiek. Czyniąc to, jednocześnie zmienia on też samego siebie i dąży do samodoskonalenia. Podmiotem przebudowy są masy społeczne, a ich siłami tworzone są materialne i kulturalne wartości społeczeństwa.

Według interpretacji Kim Jong-ila, w świecie naturalnym ruch odbywa się w sposób żywiołowy. Ruch społeczny natomiast, powstaje i rozwija się dzięki aktywnemu oddziaływaniu jednostki. Tym *Juche* ma różnić się od materialistycznego poglądu, który bierze za podstawę jedność ruchu materii, obejmującego ruch przyrody i społeczny. Wraz ze wzrostem samodzielności, zdolności do twórczego działania, świadomości człowieka i z ugruntowaniem się ustroju społecznego pozwalającego na pełne ujawnienie się tych własności, zakres oddziaływania czynnika żywiołowego staje się coraz bardziej ograniczony. Kim Jong-il twierdził, że zadaniem teorii jest dawanie odpowiedzi na zagadnienia praktyki. Filozofia ma wobec tego odzwierciedlać oczekiwania i dążenia mas. Jego zdaniem, w społeczeństwie opartym na wyzysku, klasy rządzące uważają obywateli za prymitywny tłum niezdolny do rozumienia filozofii. To natomiast właśnie masy ludowe mają być gospodarzem wszystkiego i są obdarzone największą mądrością. Wobec tego, partia powinna studiować treść *Juche*, by zrozumieć jakimi przesłankami i metodologią kierować się w rozwijaniu społeczeństwa. Proces ten jest z kolei ukierunkowany przez politykę, więc *Juche* – wskazując jej fundamentalne zasady – stała się w opinii Kim Jong-ila filozofią polityczną. Uznał on ją za przewodnią filozofię partii twierdząc, że powinno się oceniać wszystkie zjawiska społeczne jedynie na jej podstawie i zgodnie z jej zasadami. Dzięki temu ma ona zjednoczyć lud wokół partii i przyspieszać budowanie socjalizmu.

Zdaniem Barbary Demick, *Juche* łączy marksistowsko-leninowskie koncepcje walki klasowej z odpowiedzialnością jednostki za własny los i odrzuceniem Boga (Demick 2011). Wydaje się to właściwe podsumowanie

warstwy filozoficznej *Juche*. Według B. R. Myersa, jej stworzenie umożliwiło ukazanie Kim Il-sunga jako wielkiego myśliciela. Hwang Jang-yop podobnie jak wcześniej Mao Tse-tung, wykorzystał tezę o samowystarczalności i przystosował marksizm-leninizm do warunków narodowych. Ideologia ta, zwłaszcza dla słabo wykształconych mieszkańców Korei Północnej jest jednak bardzo trudna do zrozumienia. Zdaniem B. R. Myersa, jej zawilgość jest zresztą celowa, by nie odwracała uwagi obywateli KRLD od idei nacjonalistycznych (Myers 2011).

Trudno natomiast w działaniach reżimu dopatrywać się zgodności z jej przesłaniem mówiącym o człowieku jako panu wszechrzeczy czy posiadającym autonomię i kreatywność. Uwzględnić należy bowiem w tym kontekście restrykcyjną kontrolę, ograniczanie swobód obywatelskich i łamanie praw człowieka tak powszechne w Korei Północnej. W swoim tekście: „Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna – państwo *Juche* o niezniszczalnej sile”, Kim Jong-il stwierdził jednak, że dzięki realizowaniu wytycznych *Juche*: „naród stał się gospodarzem państwa i społeczeństwa, poznał prawdziwy sens życia i szczęścia”⁸. Ojciec Kim Jong-una określił *Juche* mianem nieśmiertelnej ideologii. Ma to być program, który partia uznaje za podstawową linię partyjnych, państwowych i wojskowych działań, co przejawia się we wszystkich sferach polityki, ekonomii, spraw wojskowych, kultury i stosunków zagranicznych. Warto zauważyć, że w kwietniu 1992 r. po zmianie konstytucji usunięto zapis o marksizmie i leninizmie jako głównych ideach narodowych i podkreślono właśnie znaczenie *Juche*⁹.

Kim Il-sung uważał, że ideologia ta w praktyce opiera się na trzech filarach. Są to: polityczna i ideologiczna niezależność, samowystarczalność ekonomiczna oraz silna armia¹⁰. Artykuł 26. zawarty w rozdziale III konstytucji północnokoreańskiej mówi, że kierując się zasadami *Juche* należy budować samowystarczalną, narodową gospodarkę¹¹. Zdaniem Kim Il-sunga, tylko dzięki temu można ochronić niezależność polityczną i uczynić kraj silnym oraz zamożnym¹². Samowystarczalność ekonomiczna określana mianem *charip*, ma stanowić materialną podstawę niezależności politycznej (*chaju*). Gospodarka ma opierać się na silnej bazie przemysłu ciężkiego, zwłaszcza maszynowego, który wyposaży przemysł lekki, transport, rolnictwo i inne gałęzie gospodarki (Li, 1972). Niepodległość ma być zabezpieczona poprzez zapewnienie wydajnych

8 J.-i. Kim, Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna – państwo socjalistyczne *Juche* o niezniszczalnej sile, www.krld.pl/krld/biblio/kimdzongil/krldniezniszczalne.pdf, s. 2.

9 U.S. Library of Congress, op. cit., 28.11.2018.

10 G. Lee, op. cit., s. 1.

11 North Korean Constitution, op. cit., 3.12.2018.

12 I.-s. Kim, Let Us Defend the Revolutionary Spirit of Independence, Self-Reliance, and Self-defense More Thoroughly in All Fields of State Activities, www.uk-songun.com/index.php?p=1, 23.11.2018.

źródeł surowców i paliw¹³. Samowystarczalność ekonomiczna powinna w ten sposób uchronić kraj przed wpływem państw imperialistycznych. Poprzez zapobieganie zewnętrznym zagrożeniom ma ona zapobiegać kryzysom ekonomicznym i eliminować różnice klasowe¹⁴.

W centrum ideologii Juche – według zamierzeń Kim Il-sunga – znajduje się niepodległość polityczna. W celu jej utrzymania ma tworzyć się niezniszczalna więź pomiędzy ludem i wodzem, dzięki czemu umacnia się suwerenność. Przy pomocy *Juche*, partia miała przeobrazić całe społeczeństwo w jeden społeczno-polityczny organizm¹⁵. Realizacja zasad *Juche* ma oznaczać osiągnięcie niezależnej pozycji odrzucając zewnętrzne wpływy. Ma to nastąpić dzięki wykorzystaniu własnych zdolności i sił w celu rozwiązywania na własną odpowiedzialność pojawiających się problemów. Obywatele powinni wykorzystywać swoje talenty dla dobra wspólnego. Masy ludowe będąc gospodarzem kraju powinny samodzielnie i twórczo decydować o losie swoim, kraju i narodu. Należy rozwijać dobre cechy właściwe narodowi oraz wcielać je w życie we wszystkich sferach, aby zachować narodową odrębność. Jednocześnie zgodnie z *Juche*, socjalizm oparty na jej przesłaniu ma chronić samodzielność ludu oraz gwarantować niezawisły rozwój i rozkwit społeczeństwa¹⁶.

Kim Jong-il pisał, że w każdym narodzie istnieją właściwe mu kultura i tradycje, które zostały utrwalone i ukształtowane historycznie. Ignorując narodową specyfikę niemożliwe staje się dążenie ludu do samodzielności i zabezpieczenie jego interesów. Wszystkie narody według *Juche* są równoprawne i samodzielne. Istotna staje się międzynarodowa jedność i solidarność oraz współpraca między nimi. Dopiero, gdy każdy kraj osiągnie niezależny rozwój i uszanuje samodzielność innych, mogą one rozwijać trwale stosunki. W przypadku ograniczenia zasad *Juche* i nieuszanowania samodzielności państw, powstają konflikty przekreślające możliwość współpracy. Relacje międzynarodowe wobec tego mają być oparte na równości i wzajemnym szacunku (Li 1972).

Ideologia ta odwołuje się także do obronności. Podkreślane jest w niej znaczenie potencjału militarnego, który ma chronić dorobek rewolucji przed wrogim imperializmem (Ibidem). Swoje źródła ma tutaj polityka *Songun*. Zdaniem Kim Jong-ila, ma ona przyczyniać się do zachowania pokoju na świecie, bowiem przeciwstawia się imperialistycznej polityce agresji broniąc samodzielności kraju i narodu. Siły obronne mają zapewnić suwerenność Korei, prawo do jej egzystencji oraz zachowania autorytetu i godności. Podstawą

¹³ I.-s. Kim, op. cit., 23.11.2018.

¹⁴ [b. a.], *Idea Juche*, www.krld.pl/krld/juche, 27.11.2018.

¹⁵ J.-i. Kim, *Zachować charakter...*, s. 23.

¹⁶ J.-i. Kim, *Zachować charakter...*, s. 3, 16-17.

Songun jest umacnianie armii oraz tworzenie w społeczeństwie atmosfery priorytetu dla spraw wojskowych i przekształcanie kraju w twierdzę obronną. Jednocześnie według tych zaleceń należy umacniać państwową gospodarkę, co dodatkowo umożliwi rozbudowę potęgi wojskowo-politycznej i podniesienie poziomu życia obywateli. Poprzez rozwój *Songun*, Korea Północna miała zyskać gwarancję nienaruszalności własnego bezpieczeństwa, granic i ustroju. Ma ona służyć umacnianiu armii zarówno pod względem wojskowo-technicznym, jak też ideowo-politycznym. Kim Jong-il pisał: *Siła wojskowa, to pierwszą podstawową siłą państwa. Nasza antyimperialistyczna, antyamerykańska walka prowadzona jest z zacięciem na wszystkich frontach; politycznym, wojskowym, ekonomicznym i ideowo-kulturalnym, a główny z nich wpływający na losy kraju i narodu to antyimperialistyczny front wojskowy. [...] Imperialistów można zwyciężyć jedynie siłą. Bez swojej siły, bez potężnej siły wojskowej, zdolnej do samoobrony, nie da się zwyciężyć w walce przeciwko imperializmowi, nie można obronić ani partii ani państwa, nie można zapewnić bezpieczeństwa narodu – takie są dzisiejsze surowe realia*¹⁷.

Wojna z lat 1950-1953 również przedstawiana jest w literaturze północnokoreańskiej w podobnym kontekście. Jest ona traktowana jako pierwsze wyzwanie dla rodzącego się państwa, które chciały zniszczyć i podporządkować sobie Stany Zjednoczone¹⁸. Przetrvanie Korei Północnej – zgodnie z oficjalną ideologią – było wobec tego zasługą armii i Wielkiego Wodza Kim Il-sunga. Wykorzystując zatem strach podbudowany rzeczywistymi doświadczeniami trudnej przeszłości, w KRLD udało się stworzyć mit tego, że suwerenność oparta na silnej armii jest gwarantem zachowania *status quo*, które nawet jeśli nie jest satysfakcjonujące, to przynajmniej pozwala uchronić kraj przed widmem okupacji i przemocy ze strony innych państw. Podtrzymywane wśród obywateli przeświadczenie opiera się na syndromie oblężonej twierdzy i wierze w zasadniczą rolę szlachetnego przywódcy chroniącego naród. Pozwala to umacniać legitymizację rządzących i nadal chronić północnokoreański system polityczny przed upadkiem mimo trudności gospodarczych i stosowaniu represyjnej polityki wobec społeczeństwa.

Zakończenie

Wbrew opiniom niektórych autorów, rozpatrując to jaka ideologia ma kluczowy wpływ na światopogląd Koreańczyków z Północy, *Juche* wcale nie musi ustępować miejsca nacjonalizmowi. Nurty te raczej się przeplatają, a dokładnie nacjonalizm jest ważnym składnikiem oficjalnej państwowej ideologii. *Juche* podkreśla bowiem znaczenie niezależności, jak też wyjątkowość narodu koreańskiego. Co prawda, jeśli chodzi o ścisłe przesłanie tej ideologii,

¹⁷ J.-i. Kim, *Koreańska Republika..* op.cit., s. 18-22, 24-26.

¹⁸ *Ibidem*, s. 5-6.

odniesienie jej przesłanek do warunków panujących w Korei Północnej i polityki tego kraju wydaje się często znikome. Trudno bowiem mówić o samodzielności jednostek i pobudzaniu ich kreatywności w sytuacji ścisłej kontroli społeczeństwa czy funkcjonowaniu w systemie gospodarczym, który przez wiele lat był odgórnie zarządzany i uniemożliwiał społeczne inicjatywy. Nawet jednak jeśli mieszkańcy KRLD nie cieszą się swobodą to akcentowane jest tam dbanie o wolność i zdolność do samodecydowania jako wspólnoty czyli na poziomie państwa. Należy zauważyć, że przesłanie ideologii *Juche* zostało dobrze dopasowane do realiów politycznych Korei Północnej z okresu początku rządów Kim Il-sunga. Uwzględniając bolesne doświadczenia historyczne przedstawiała ona wodza jako obrońcę pokrzywdzonego narodu, co wpisywało się też w tradycje konfucjańskie. Jednocześnie nakazywała ona właśnie ograniczanie zewnętrznych wpływów i podsycala nastroje nacjonalistyczne. *Juche* podkreślając konieczność osiągnięcia samodzielności i niezależności zapewniała poczucie bezpieczeństwa i pewność zachowania niepodległości w otoczeniu międzynarodowym. Poprzez pamięć o dawnych prześladowaniach ze strony innych państw nadal są to wartości istotne dla mieszkańców KRLD, co może utrudniać zmianę ich nastawienia wobec świata zewnętrznego.

Literatura

- Burdelski, M., 2004, *Czynniki warunkujące proces podziału i zjednoczenia Korei*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń.
- Byun, D.-h., 1991, *North Korea's Foreign Policy*, Seoul.
- Demick, B., 2011, *Świata nie mamy czego zazdrościć. Zwyczajne losy mieszkańców Korei Północnej*, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec.
- Dziak, W. J., 2000, *Kim Ir Sen. Dzieło i polityczne wizje*, Instytut Studiów Politycznych PAN, Warszawa.
- Dziak, W. J., 2009, *Korea Północna. U źródeł rodzinnej sukcesji władzy*, Instytut Studiów Politycznych PAN, Warszawa.
- Gordon, A., 2010, *Nowożytna historia Japonii. Od czasów Tokugawów do współczesności*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa.
- Kim, M., 2012, *Z piekła do wolności. Ucieczki z Korei Północnej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Li, Y.-s., 1972, *Juche! The Speeches and Writings of Kim Il Sung*, Grossman Publishing, New York.
- Morillot, J., Malovic, D., 2008, *Uchodźcy z Korei Północnej. Relacje świadków*, Wydawnictwo W.A.B., Warszawa.
- Myers, B. R., 2011, *Najczystsza rasa. Propaganda Korei Północnej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Rurarz, J. P., 2009, *Historia Korei*, Wydawnictwo Akademickie Dialog, Warszawa.

Weber, K., 2019, Wpływ ideologii Juche na politykę Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej, Przegląd Geopolityczny, 27, s. 48-58.

Smalec, Ł., 2014, *U źródeł dżucze*, [w:] J. Rowiński, O. Pietrewicz (red.), *Półwysep Koreański, wyzwania i zagrożenia*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń, s. 13-33.

Yoon, H. K., *Geomancy and social upheavals in Korea*, *European Journal of Geopolitics*, 2, 2014, pp. 5-23.

The influence of *Juche* ideology on the policy of the Democratic People's Republic of Korea

North Korea is becoming one of the most important entities of contemporary international relations not only in the East Asian region, but also on a global scale. This is mainly due to two factors. The first is the degree of militarization of this country and the anxiety that this phenomenon raises among representatives of the international community. The second aspect is the fact that the interests of the largest powers are currently crossing in this region of the world. When analyzing North Korean issues, the official state ideology - Juche - is often mentioned. However, many analysts doubt its real significance for the DPRK's citizens world outlook and its impact on this state's policy. It is also difficult to find an exact explanation of assumptions of this ideology. This article presents the sources of Juche's origin and message and the potential impact on the contemporary face of the Kim Jong-un's country. It seems that by using nationalist thesis, Juche ideology can indeed have a considerable significance and on the one hand strengthen the current regime, and on the other hand it can hinder the more positive perception of the external world by Koreans from the North.

Key words: North Korea, Juche, ideology.